

Energie Verslag Nederland 2005

Gas- en olie-industrie

Aardbevingen	2
Elektriciteit uit aardgas	2
Energy Delta Institute	2
Gas- en olieprijsen	3
Gas- en oliewinning	4
Gasproductie	4
Gasreserves	4
Inkomsten uit aardgas	5
Opslag aardgas	5
Productieplafond	5
Schoonebeek	6
Waddenzee	6
Jaarverslag Staatstoezicht op de Mijnen 2004	7
Koninklijke Olie nu Royal Dutch Shell	7
LNG	8
Olie- en gasdiensten	9
Petroplus	9
Tankstations aardgas	9

Aardbevingen

Uit een in februari nog niet gepubliceerde studie van TNO en het KNMI blijkt dat het aantal aardbevingen als gevolg van gaswinning in Nederland de komende jaren belangrijk zal toenemen. Vooral winningsgebieden met een ondergrond van veen of slappe kleigrond lopen risico vanwege zogenaamde opslingering: trillingen uit de 2,5 kilometer diep gelegen gasreservoirs worden daarbij de laatste 30 meter niet verder gedempt maar juist versterkt. Uit de studie blijkt dat een aantal velden in Groningen (Pasop, Vries-Zuid) en Overijssel (Tubbergen, Hardenberg) 50% kans heeft op een aardbeving. Enkele kleine velden in Zuid-Holland (Pernis, Botlek, Monster) lopen 10% kans op een beving. Op het Nederlandse vasteland zijn nu 120 aardgasvelden in productie. Tot nog toe beefden maar 16 velden. Het Groningenveld (Slochteren) trilde het vaakst, bijna 200 keer. Volgens een schatting van het KNMI zullen de bevingen niet uitkomen boven 3,9 op de schaal van Richter.

Een netwerk van zogeheten gefoons in het Drentse Exloo gaat vanaf maart de ondergrond van Noord-Nederland in beeld brengen. Wetenschappers van de Technische Universiteit Delft, de Vrije Universiteit in Amsterdam en de Universiteit Utrecht hopen daardoor meer te weten te komen over de kleine aardbevingen die in die regio geregeld voorkomen. Gefoons zijn een soort microfoons die geluidsgolven uit de ondergrond opvangen. Op het testveld in Exloo zullen 48 gefoons op 5 meter diepte 10 jaar lang geluidsgolven opvangen. Aardbevingen veroorzaken de duidelijkste geluidsgolven. De kleine bevingen in Noord-Nederland houden vermoedelijk verband met het opnieuw in beweging komen van bestaande scheuren in de ondergrond als gevolg van de gaswinning.

Elektriciteit uit aardgas

In de eerste week van juli bericht de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) dat het van plan is elektriciteit op te wekken uit aardgas. Het vrijkomende broeikasgas CO₂ moet worden terugopgeslagen in de lege gasvelden. In Nederland worden zeventig kleine gasvelden geëxploiteerd die echter over ongeveer twintig jaar uitgeput zullen zijn. De NAM onderzoekt of op tien van die velden kleine energiecentrales kunnen worden gebouwd, die het gewonnen aardgas direct moeten verbranden, omzetten in elektriciteit. Volgens de NAM zal de teruggepompte CO₂ volledig veilig onder de drie kilometer diep gelegen zoutkoepels kunnen worden opgeslagen. Het bouwen van een energiecentrale biedt volgens de NAM ook kansen voor exploitatie van gasvelden waar nu nog niet rendabel kan worden gewonnen.

Energy Delta Institute

Het Energy Delta Institute (EDI) in Groningen gaat een uniek opleidingsprogramma, Master of Petroleum Business Engineering, verzorgen, zo melden zij in januari. Het programma is ontwikkeld door Delft Top Tech, een onderdeel van de Technische Universiteit in Delft. Aan de opleiding nemen werknemers van gerenommeerde olie- en gasbedrijven als BP, Baker Hughes, Statoil en Saudi Aramco deel en wordt gegeven in onder meer Parijs en Groningen. Het EDI is door Gasunie en Rijksuniversiteit Groningen opgericht als nationaal platform voor de bundeling van energiekennis. Daarbij wordt nadrukkelijk samenwerking gezocht met andere partijen die actief zijn

in de gas- en energiebranche. Zo wordt intensief samengewerkt met het Russische gasconcern Gazprom. Inmiddels hebben 75 Gazprom-werknemers een EDI-opleiding gevolgd. Specifiek voor de gaswereld heeft EDI zelf een masterprogramma ontwikkeld: Executive Master of Gas Business Management.

Gas- en olieprijsen

De EU-commissaris Piebalgs voor Energie zegt in maart af te willen van de automatische koppeling van de aardgasprijs aan de hoogte van de olieprijs. Hoewel er niet een wettelijk verbod zal komen wil hij wel de koppeling ontmoedigen met een aantal praktische maatregelen. De koppeling gasprijs aan de olieprijs levert de Nederlandse schatkist geregeld een meevaller op. Voor dit jaar rekent het kabinet op extra inkomsten van € 1,5 mld. Piebalgs vindt de automatische prijsaanpassingen echter schadelijk voor de ontwikkeling van de gasmarkt. Hij wil, in overleg met nieuwe gasleveranciers waaronder de landen van de OPEC, het aardgas vanuit meer kanten de unie laten binnenstromen. Daardoor zouden afnemers beter kunnen onderhandelen.

De prijsontwikkeling zorgt vooralsnog niet voor onrust in de markt, zoals enkele jaren geleden het geval was met blokkades door vrachtwagens. De adviesprijs voor euro ongelood bedraagt inmiddels (begin april) € 1,359/liter. Een liter super plus kost € 1,413. Ten opzichte van begin dit jaar steeg de prijs liefst 17,5 cent. De brandstofprijzen hebben sinds eind maart record op record gebroken. Diesel ging dinsdag door de grens van € 1 en kwam uit op € 1,015. De prijzen van autobrandstof hangen voor een belangrijk deel af van de lange-termijn markt. De prijs van ruwe olie kwam begin april boven de \$ 58/vat (159 liter).

De benzineprijs blijft stijgen. Euro-ongelood komt eind juni op € 1,375/liter. Diesel blijft € 1,055 kosten. De olie-industrie verwacht voor de rest van het jaar eerder een verdere stijging dan een daling van de prijs van autobrandstoffen. Het consumentencollectief UnitedConsumers heeft berekend dat de gemiddelde automobilist op jaarbasis al bijna € 250 meer kwijt is aan benzine dan begin dit jaar. Voor diesel is het verschil zelfs € 300. De gemiddelde benzinerijder maakt 18.000 kilometer per jaar is nu ruim € 2000 in een jaar kwijt aan brandstof.

Met ingang van 19 juli zal KLM de brandstoftoeslag voor langeafstandsvluchten met € 14 tot € 40 verhogen wegens het aanhoudend hoge peil van de olieprijsen. Air France, partner van KLM in het concern Air France-KLM, kondigde ook aan op dezelfde datum een verhoging van de brandstoftoeslag met € 4 tot € 42 door te voeren. De 2 maatschappijen beloven de verhogingen weer ongedaan te maken, als de olieprijs 30 dagen achtereen onder \$ 50 ligt.

Martinair meldt dat haar passagiers vanaf 15 augustus meer moeten betalen voor een intercontinentale vlucht. De luchtvaartmaatschappij verhoogt dan de brandstoftoeslag met € 5 tot € 15 per enkele reis. Op Europese vluchten wordt geen toeslag ingevoerd, omdat die reeds in de pakketprijs van de touroperators is verwerkt.

Transavia (100%-dochter van Air France-KLM) verhoogt half juli de brandstoftoeslag per persoon met € 2 naar € 8,50 per enkele reis. De brandstoftoeslag is van toepassing op alle bestemmingen waarop transavia.com vliegt, maar wordt niet doorberekend op reeds gemaakte boekingen. De brandstoftoeslag is volgens de verwachting van de

vliegtuigmaatschappij tijdelijk en zal verminderen of verdwijnen op het moment dat de brandstofprijzen hiertoe aanleiding geven.

Half augustus publiceert het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) cijfers over het benzinegebruik in Nederland. Het blijkt dat de hogere benzineprijs voor Nederlanders geen reden is om te bezuinigen op het gebruik van de auto. Het CBS vergeleek het benzinegebruik in de maand juni met dezelfde maand in 2004. In juni 2005 werd er 2,7% meer getankt, ondanks dat de prijzen voor diesel, benzine en autogas ongeveer 10% hoger lagen.

Gas- en oliewinning

Gasproductie

Het CBS meldt half mei dat de grotere aardgasproductie in 2004 voor 0,3 procentpunt heeft bijgedragen aan de economische groei in Nederland. De Nederlandse economie groeide in 2004 met 1,4%. Vooral door meer vraag uit het buitenland is in 2004 veel aardgas gewonnen. Het productievolume steeg met bijna 12%. De aardgasexport bereikte vorig jaar zijn hoogste niveau sinds 1980. Mede door de krapte op de Europese markt daalde de import van gas in Nederland en werd ook meer gas opgepompt voor binnenlands gebruik. Dat droeg eveneens bij aan de economische groei.

Gasreserves

Volgens een medewerker van TNO-NITG (Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen) melden in januari dat het einde van de exploitatie van het gasveld bij het Groningse Slochteren binnen 20 jaar in zicht komt en rond 2040 zijn vrijwel alle Nederlandse aardgasvelden uitgeput. Sinds de ontdekking van het gas in Slochteren in 1959 is in totaal 2622 miljard m³ aardgas geproduceerd. Per 1 januari 2004 resteerde er volgens TNO-NITG nog 1615 miljard m³ aan reserves in Nederland. Tot en met 2008 heeft EZ een productieplafond ingesteld van 75 miljard m³/jaar. Vanaf 2009 mag er maximaal 70 miljard m³/jaar worden gewonnen. Tot en met 2003 heeft de rijksoverheid in totaal € 146,5 mld aan inkomsten uit gaswinning ontvangen. De komende jaren wordt de inkomstenstroom voor het ministerie van Financiën geraamd op € 4 mld/jaar. Gezien de structureel hogere olieprijsen (die gekoppeld zijn aan de gasprijzen) kan dit bedrag nog oplopen.

De raming van de aardgasreserve per 1 januari 2005 komt uit op 1572 miljard m³. Dit is een daling met 43 miljard m³ ten opzichte van vorig jaar. In 2004 is 77,5 miljard m³ geproduceerd, waarvan bijna 35 miljard m³ uit het Groningen veld en 43 miljard m³ uit kleine velden. In 2004 waren er 7 nieuwe gasvondsten (10 miljard m³) en vond een herevaluatie van de bestaande voorraden plaats met 25 miljard m³. In 2004 werd in totaal 2,5 miljoen m³ olie gewonnen, wat zo'n 10% minder is dan in 2003. De aardoliereserves komen uit op 34 miljoen m³, wat als gevolg van herevaluatie een neerwaartse bijstelling is met ruim 4 miljoen m³. Dit blijkt uit de publicatie '[Olie en gas in Nederland. Jaarverslag 2004 en prognose 2005-2014](#)'.

De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) meldt half juli dat een revolutionaire doorbraak is bereikt in de gaswinning. Met een nieuwe installatie kunnen voorlopig ongeveer 20 kleine velden worden leeggehaald, waaruit in totaal 10 miljard m³ gas

extra kan worden gewonnen. Dat is een kwart van het totale jaarlijkse verbruik (inclusief industrie) in Nederland. De eerste verplaatsbare installatie is al in gebruik genomen op de locatie Norg 3 bij Roderesch. De nieuwe boor- en winningsmethode werkt ook kostenverlagend waardoor minder rendabele velden nu wel rendabel zijn.

Begin september wordt gemeld dat de NAM een samenwerkingsverband is aangegaan met NP Netherlands (NPN), een dochteronderneming van het Britse Northern Petroleum. De samenwerking moet leiden tot de opsporing en ontwikkeling van een aantal kleine gas- en olievelden in Nederland. Bijvoorbeeld de ontwikkeling van 2 al ontdekte velden, bij Geesbrug in Drenthe en bij Ottoland in Zuid-Holland. Mogelijk komen daar nog eens 3 velden bij, Grolloo in Drenthe en de velden Brakel en Andel in het grensgebied van Zuid-Holland en Brabant. Deze 5 velden zijn samen goed voor 4 miljard m³ aardgas en 3,5 miljoen m³ olie. NPM doet ook mee aan proefboringen in velden die mogelijk gas bevatten: 5 velden bevinden zich in Drenthe, in de buurt van Andel en in het Noord-Hollandse Schagen. De NAM en NPN waren in juni al overeengekomen samen te gaan speuren naar gas in een veld in het Overijsselse Steenwijk.

Inkomsten uit aardgas

In januari informeert EZ-minister Brinkhorst de Tweede Kamer over de uitkomst van een arbitragegeshil tussen de Nederlandse Staat enerzijds en de NAM, Shell en ExxonMobil anderzijds over de Common Area. Het al jaren lopende geschil gaat over de gaswinning in het Nederlands-Duitse grensgebied in de monding van de Eems. In 1999 stelde de rechter vast dat de NAM jarenlang te veel aardgas heeft geleverd aan het Duitse gasbedrijf Brigitta. Brigitta moest de NAM daarover € 2,35 mld terugbetalen. Het conflict met de Staat gaat over het bedrag dat de NAM aan de schatkist zou moeten afdragen op grond van de MOR (Overeenkomst meeropbrengstverdeling Gronings aardgas (85/15-95/5)). Eerder betaalde de NAM al € 1,6 mld aan de Staat. Daar komt volgens de uitkomst van het arbitragegeshil nog € 377 mln bij, maar de NAM is van mening dat het hier om een bruto bedrag gaat, en dat ze netto maar € 120 mln hoeft te betalen.

Opslag aardgas

De NAM (Nederlandse Aardolie Maatschappij) onderzoekt in januari de mogelijkheden om de ondergrondse bergingscapaciteit van aardgas uit te breiden. Op langere termijn lijkt ook de aanleg van nieuwe opslagplaatsen onontkoombaar. Ondergrondse opslag gaat een steeds grotere rol spelen bij de leveringszekerheid. De druk in het grote Groningenveld loopt namelijk terug, waardoor er bij koud weer minder snel een extra beroep op deze grote gasbel kan worden gedaan. Uit het veld is inmiddels 1600 van de 2700 miljard m³ gas gewonnen. De NAM beschikt over bergingscapaciteit in Langelo (bij Norg) en Grijpskerk waar echter in de afgelopen bijna nooit een beroep hoefde te worden gedaan. Maar in december 2004 is zowel de opslagplaats bij Langelo (30 miljoen m³) als die van Grijpskerk (25 miljoen m³) ingezet.

Productieplafond

In antwoord op vragen uit de Tweede Kamer schrijft EZ-minister Brinkhorst dat nog in dit jaar voor de jaren 2006 tot en met 2015 een productieplafond zal worden inge-

steld voor het Groningenveld (Slochteren). Daarnaast werkt de minister aan de verbetering van het Nederlandse mijnbouwklimaat, onder andere door het aanpakken van 'slappende' vergunningen en het actief interesseren van nieuwe spelers die zich in Nederland willen gaan richten op de exploitatie van gasvelden. Met deze aanpak wil de minister bevorderen dat zoveel mogelijk gas uit kleine velden wordt gewonnen en het Groningenveld zo lang mogelijk als balansveld kan worden ingezet. Momenteel is er sprake van een jaarlijks gemiddeld totaal productieplafond voor gaswinning van 80 miljard m³. De laatste jaren neemt het aanbod van gas uit kleine velden echter significant af. Onder het nationale productieplafond mocht Gasunie de verminderde kleine velden productie compenseren door extra productie uit het Groningenveld. Uit het oogpunt van voorzieningszekerheid en om zo lang en zoveel mogelijk van de eigen gasvoorraden te kunnen profiteren, acht de minister dit niet wenselijk.

In december wordt mogelijk een plafond ('cap') op de jaarlijkse gasproductie uit het Slochteren-gasveld aangekondigd. Het doel daarvan is om de waarde van dit gasveld te behouden. Volgens de NAM is er echter geen aanleiding om een plafond in te stellen op de gasproductie. Bovendien vindt de NAM dat het bestaande plafond van 80 mrd m³/jaar op de totale Nederlandse gasproductie, impliciet al een plafond op het Slochteren-veld is. Het is echter niet bekend of dat plafond het gewenste effect heeft gehad. Uit de productiecijfers blijkt dat er de laatste jaren minder is geproduceerd uit de kleine velden, en meer uit het grote en flexibele Slochterenveld.

Schoonebeek

Voor het einde van dit jaar is geen besluit te verwachten over de hervatting van de oliewinning in Schoonebeek, zo meldt de NAM in januari. Op een belangrijk punt, het opwekken van de stoom waarmee de olie moet worden geïnjecteerd om die beter winbaar te maken, moet nog nader onderzoek worden gedaan. Aanvankelijk wilde de NAM hierbij samenwerken met andere bedrijven, maar overleg heeft nog geen concreet resultaat opgeleverd. De NAM gaat nu ook de mogelijkheden onderzoeken om zelf stoom te produceren. De kosten kunnen daardoor hoger uitvallen. In 1996 stopte de NAM de productie uit het Schoonebeek-veld omdat winning van de stroperige olie met de beschikbare technieken niet meer rendabel was. Vorig jaar bleek uit een studie van de NAM dat hervatting van de oliewinning in Schoonebeek honderden banen zou kunnen opleveren.

Waddenzee

Het Wadden Sea Forum stelt in februari in een rapport dat gaswinning in de Nederlandse en oliewinning in de Duitse Waddenzee niet per definitie een probleem is, zolang de winning alleen plaatsvindt vanaf de wal en niet vanuit de Waddenzee zelf.. Dit forum is een organisatie waarin lagere overheden van de Waddenzeelands Duitsland, Denemarken en Nederland samenwerken. Verder pleit de organisatie voor de bouw van windmolenparken in de Noordzee en de aanleg van de Zuiderzeelijn. Vertakkingen van die snelle treinverbinding tussen Schiphol en Groningen moeten tot Denemarken, Duitsland en Polen doorlopen.

De NAM heeft in februari bij de Minister van Economische Zaken een [startnotitie](#) ingediend voor een MER (milieueffectrapport) over gaswinning onder de Waddenzee vanaf de bestaande locaties. De startnotitie markeert het officiële begin van vergun-

ningenprocedures voor winning van het Waddengas, nadat in 2004 Kabinet en Tweede Kamer daarmee instemden. De startnotitie geeft een globale omschrijving van de activiteiten die de NAM wil uitvoeren voor het in productie nemen van een zevental gasvelden, waarvan 6 onder de Waddenzee zijn gelegen. Het betreft velden die in de jaren '90 al zijn aangeboord: Nes, Moddergat, Lauwersoog-C, West en Oost, alsmede Vierhuizen-Oost en West.

Het kabinet stelt half april voor de rijksprojectenprocedure toe te passen op de gaswinning onder de Waddenzee. Dit is de eerste stap om de coördinatie van het vergunningetraject voor gaswinning mogelijk te maken. Het kabinet besloot in juni 2004 om gaswinning onder de Waddenzee onder strikte voorwaarden toe te staan. Het besluit om de rijksprojectenprocedure toe te passen, zorgt ervoor dat het vergunningetraject sneller en efficiënter kan verlopen. Voordat daadwerkelijk gas onder de Waddenzee kan worden gewonnen, moeten eerst nog een aantal vervolgbesluiten genomen worden. Het besluit is naar de Tweede Kamer gestuurd.

De leden van de Waddenvereniging hebben de handen ineen geslagen tegen gaswinning onder de Waddenzee. Tijdens een ledenvergadering die eind april in Den Helder werd gehouden liepen de emoties soms hoog op. Een groep militante leden dreigde zich af te splitsen als er geen stelling zou worden genomen tegen gaswinning. Het bestuur benadrukte dat de vereniging tegen gaswinning in de Waddenzee is. De kritische leden vinden dat het bestuur te veel met de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) dreigt mee te gaan. De NAM wil in 2007 naar gas onder de Waddenzee gaan boren. In 2004 gaven kabinet en Tweede Kamer toestemming voor de waddengaswinning vanaf de vaste wal.

Onder druk van de Tweede Kamer besluit het kabinet half juni de bijdrage aan het Waddenfonds verhogen van € 500 mln naar € 800 miljoen. Het Waddenfonds is bedoeld voor onder meer natuurherstel en duurzame economische ontwikkeling in het Waddengebied en geldt als compensatie voor de gasboringen. Het grootste deel van het extra geld (€ 250 mln) komt uit de aardgasbaten, de rest uit de algemene middelen. In november 2004 schreef de minister aan de Tweede Kamer dat gasboringen in de Waddenzee, de kokkelvisserij en de extra investeringen aan elkaar gekoppeld zijn.

Jaarverslag Staatstoezicht op de Mijnen 2004

In het jaarverslag 2004 van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) wordt onder meer vermeld dat het aantal ongevallen in de delfstofindustrie uiterst laag was in vergelijking met andere bedrijfstakken. In 2004 is wel extra aandacht besteed aan de preventie van gaslekkages. Dit naar aanleiding van een dodelijk ongeval door gaslekkage in de Britse sector van de Noordzee. Omdat de rapportage van lekkages nog te wensen overlaat zal het SodM een richtlijn maken voor het melden van gaslekkages. Het aantal boringen voor de opsporing en winning van olie- en gas was in 2004 het laagste aantal over de afgelopen 40 jaar: slechts 21 boringen zijn voltooid. Wel werd in 2004 weer meer aardgas geproduceerd: 77 miljard m³, tegen 68 miljard m³ in 2003.

Koninklijke Olie nu Royal Dutch Shell

De aandeelhouders van Koninklijke Olie en de Shell Group hebben eind juni bijna unaniem ingestemd met de samensmelting van de Koninklijke/Shell Groep tot de

nieuwe onderneming Royal Dutch Shell. De nieuwe structuur moet het op twee na grootste olieconcern ter wereld efficiënter en bestuurbaarder maken, nadat vorig jaar was gebleken dat de onderneming zijn olie- en gasreserves met ruim eenderde te hoog in de boeken had staan. President-directeur Jeroen van der Veer van Koninklijke Olie komt als Chief Executive Officer aan het roer te staan van het nieuwe concern, waarin de bestuurders en commissarissen één bestuursorgaan vormen. Het nieuwe Shell wordt een Britse vennootschap met een hoofdkantoor in Den Haag. President-commissaris Aad Jacobs wordt de nieuwe chairman, voorzittend toezichthouder, van het bestuur. De aandeelhouders van Koninklijke Olie krijgen 60% van het nieuwe bedrijf aangeboden. De overige 40% gaat naar de aandeelhouders van Shell Transport & Trading.

Royal Dutch Shell heeft begin augustus Euronext Amsterdam gevraagd de notering van het aandeel Koninklijke Olie begin oktober te beëindigen. Bijna 99% van alle stukken Koninklijke Olie is aangemeld voor de fusie van de aandelen Koninklijke Olie en Shell Transport & Trading. Op 20 juli ging de handel in het aandeel Royal Dutch Shell van start. Sindsdien opereert het bedrijf met één enkel bestuur, onder leiding van chief executive Jeroen van der Veer. Voor 20 juli bestond Shell voor 60% uit Koninklijke Olie en voor 40% uit Shell Transport & Trading.

LNG

Volgens een uitspraak van een woordvoerder van de Noordelijke Ontwikkelings Maatschappij (NOM) half april bestaat er een grote kans dat in de Eemshaven een LNG-terminal zal worden aangelegd voor de aanlanding en verwerking van vloeibaar aardgas. De Eemshaven moet de concurrentieslag aangaan met de Maasvlakte, waarbij Noord-Nederland bepaalde voordelen heeft als het gaat om de aanlanding van LNG, namelijk de aanwezigheid van een elektriciteitscentrale en het is interessant voor de basischemie in Delfzijl. Ook kan het CO₂-gas worden gebruikt. De Maasvlakte heeft ook bepaalde voordelen, bijvoorbeeld door de grotere industriële activiteiten in die regio. De NOM sluit niet uit dat op beide plaatsen een LNG-terminal kan worden gerealiseerd.

Het transportbedrijf van de Nederlandse Gasunie en tankopslagbedrijf Vopak hebben eind april een overeenkomst getekend om samen te werken aan de ontwikkeling van een ontvangstterminal voor vloeibaar aardgas (LNG). Met de bouw van een zogenoemde LNG-ontvangstterminal zal naar schatting tussen de € 300 mln en € 400 mln zijn gemoeid. Maar eerst moet de haalbaarheid van een LNG-terminal worden onderzocht, hoe een dergelijke onafhankelijke ontvangstterminal er uit zou kunnen zien, waar deze gesitueerd moet worden en welke marktpartijen daar dan gas kunnen aanleveren en afnemen. De Gasunie en Vopak staan open voor samenwerking met derden.

Half augustus meldt het Havenbedrijf Rotterdam dat het verwacht in 2010 ruim 7% meer over te slaan dan was geraamd, vooral meer aardolie en palmolie. De overslag van uit Rusland afkomstige olie groeit snel. Daarnaast hoopt de haven rond 2010 de beschikking te hebben over 2 of meer ontvangstterminals voor vloeibaar aardgas (LNG). Er zijn 3 plekken aangewezen waar terminals voor vloeibaar aardgas (LNG) kunnen komen. Bij de Papegaaiebek op de Maasvlakte onderzoeken Vopak en Gasunie de mogelijkheden voor een LNG-terminal. Petroplus heeft de tegenoverliggende

Kop van Beer op het oog. De Vierde Petroleumhaven is een alternatief in het geval een van beide plekken afvalt.

Olie- en gasdiensten

Het industrieel conglomeraat Stork meldt in een persbericht van 12 mei dat een speciale groep zal worden opgericht voor olie- en gasdiensten. De groep 'Oil & Gas' moet uitgroeien tot de belangrijkste speler op dat terrein in de Noordzee. De bestaande platformactiviteiten van Stork vormen de basis van de nieuwe groep. Op termijn moet het blikveld van 'Oil & Gas' ook buiten de Noordzee geplaatst worden.

Petroplus

Petroplus en investeringsgroep Carlyle melden in januari in een gezamenlijke verklaring het lopende bod op uitstaande obligaties en het voorgenomen bod op de aandelen te verhogen. Beleggers in het olieraffinagebedrijf lijken daarin mee te gaan waardoor een overnamebod door Carlyle aanstaande is. Het benodigde percentage aangemelde obligaties is met 85% inmiddels gehaald. Daarnaast hebben ook aandeelhouders, tezamen goed voor 81% van de aandelen, laten weten de aandelen aan te zullen melden. Het voorgenomen bod op de uitstaande aandelen is daarbij verhoogd van € 8 per aandeel, zoals in mei 2004 werd voorgesteld, naar € 9 per aandeel. De aandeelhouders hebben bovendien de mogelijkheid te participeren in Petroplus nadat de notering is beëindigd. Petroplus en Carlyle hebben de aanmeldingstermijn voor het obligatiebod verlengd tot 1 februari 2005. De ondernemingen hebben laten weten dat ze verwachten eind januari hun bod op de uitstaande aandelen uit te brengen. Het bod hangt af van het aanmelden van een meerderheid van de obligaties en 95% van de uitstaande aandelen.

Petroplus bereikt eind maart overeenstemming over de verkoop van zijn 50%-belang in SBI (Sea Bunkering International), zo heeft het energieconcern bekendgemaakt in een persbericht. De verkoop levert een boekwinst op van € 1,6 miljoen.

De overname van het oliebedrijf Petroplus is nagenoeg rond. De onderneming meldt begin april dat de Amerikaanse investeringsgroep Carlyle tezamen met de directie 99,77% van de aandelen aangemeld heeft gekregen. De overnemende partijen zullen uiterlijk op 13 april tot betaling overgaan. Daarbij gaat het in totaal om € 277 miljoen. Petroplus verdwijnt op 20 april van de beurs.

Tankstations aardgas

Het bedrijf Dutch4 uit Hengelo streeft er naar, in het kader van de 'Energy Valley' activiteiten, om binnen een jaar in de stad Groningen een aardgastankstation neer te zetten met subsidie van EZ. De subsidie moet goed zijn voor het neerzetten van nog een tiental van deze pompen in Nederland en één daarvan moet in Groningen komen. Onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen heeft onlangs uitgewezen dat het haalbaar is om auto's en bussen in het Noorden op aardgas te laten rijden. Deze brandstof is schoner en goedkoper dan benzine of diesel.

Het plan om in Noord-Nederland tankstations voor aardgas te openen, blijkt begin juni op losse schroeven te staan, omdat EZ geen subsidie wil geven voor het project. De firma Dutch4 Exploitatie uit Nieuw Vennep kondigde in april aan dat er in het Noorden een aantal aardgastankstations, waaronder een aantal in Groningen, gebouwd zouden worden. Maar in Den Haag lijkt weinig steun te bestaan voor het plan. Ondanks het uitblijven van deze financiële injectie, wil Dutch4 toch doorgaan met het initiatief.

Begin november heeft DutCH4 van EZ dan toch nog € 2,2 mln subsidie ontvangen om in Noord-Nederland tien aardgaspompen te bouwen. In Leeuwarden, Groningen, Emmen, Assen en Drachten zullen de komende twee jaar twee pompen worden gebouwd. Voor de realisatie van dit project wordt samengewerkt met de gemeente Leeuwarden, de Nederlandse Gasunie en Energy Valley. De tankstations richten zich in eerste instantie op bedrijven. Diverse grote ondernemingen in Noord-Nederland zijn bereid om hun wagenpark op aardgas te laten rijden. Volgens DutCH4 is het potentieel van rijden op aardgas erg groot. Het eerste tankstation komt in Leeuwarden en wordt in samenwerking met het bedrijf Delta Oil gebouwd. Naast aardgas zullen ook andere 'schone' brandstoffen als biogas, ethanol, biodiesel en plantaardige olie worden verkocht.